

Mgr. Kamil Fotr

advokát

AK se sídlem Bystrá 2430/12, Praha 9, PSČ: 193 00

tel.: 603 438 554, tel.. 270 006 011, fax: 270 006 012

e-mail: advokat@kamilfotr.cz

V Praze dne 20. 06. 2022

PRÁVNÍ ROZBOR

Věc: Dětská hřiště a sportoviště - veřejná zařízení určená anebo přístupná dětem a mládeži
(dále jen „veřejná zařízení“)

- 1) Odpovědnost za újmy a škody majetkoprávní a trestněprávní
- 2) Prevence rizik
- 3) Nezávislost inspekci
- 4) Sřet zájmu a porušení hospodářské volné soutěže

Advokátní kancelář zpracovala stanovisko k věci na základě platné legislativy a dlouhodobé právní praxe v odvětví odpovědnosti za škodu a souvisejících oblastech. Stanovisko vyjadřuje názor zpracovatele na danou problematiku s tím, že nelze vždy zcela vyloučit určitou odlišnost ve výkladech jiných subjektů.

Ad 1) V první řadě je nutné vycházet ze stanovení právní odpovědnosti za provozování veřejného zařízení. Vzhledem k příslušným ustanovením zákona č. 89/2012 Sb., Občanského zákoníku (účinného od 01. 01. 2014) je to zcela jednoznačně provozovatel či vlastník takového zařízení, což bývá v drtivé většině případu obec, či jí zřizované organizace, v případě školských subjektů pak jejich statutární zástupci apod. (v dalším jen „provozovatel“). Tuto odpovědnost musíme dále rozložit do dvou rovin, a to do odpovědnosti za škodu, tedy majetkoprávní odpovědnosti, a do odpovědnosti trestněprávní.

Ve vztahu k odpovědnosti za škodu jako majetkoprávního institutu občanského práva se pak tato škoda dělí na dvě oblasti.

Prvotně se jedná o odpovědnost za škodu jako takovou, zejména za poškození zdraví, tj. tzv. „bolestné“ a následné ztížení společenského uplatnění poškozeného dítěte. Tato škoda může být vyhodnocena v řádech milionů korun. Na toto riziko škody nabízejí pojišťovny pojištění a je věcí provozovatele, aby taková pojištění sjednával.

Dále ovšem existuje takzvaná odpovědnost za zásah do práva na ochranu osobnosti, který se může dotýkat nejen samotného poškozeného dítěte, ale i celé rodiny. Plnění za taková protiprávní jednání může v současné době být rovněž i v řádech milionů korun, v závislosti na výše zásahu do práva na ochranu osobnosti. Je nutné upozornit, že na tento typ „škody“ se nevztahují žádná pojištění a podle aktuálních informací pojišťovny tento typ rizika nepojišťují. V takovém případě by tuto náhradu vždy hradil pouze provozovatel.

Z hlediska trestněprávního pak vždy za případnou událost odpovídá provozovatel, resp. odpovědný pracovník, který má ve své kompetenci danou oblast. Je samozřejmé, že žádné pojištění trestněprávní odpovědnost nevyloučí. V trestním řízení se pak většinou jedná o nedbalostní trestné činy ublížením na zdraví.

Ad 2) Pokud jsme si tedy výše popsali druhy odpovědnosti, dostáváme se k oblasti prevence rizik, která by mohla případnou škodnou událost odvrátit, či alespoň riziko co nejvíce minimalizovat.

Z dostupných informací o situaci na trhu lze odvodit, že působí několik subjektů na trhu s veřejnými zařízeními, které se snaží sloučit výrobu, dodávku a montáž jednotlivých herních a sportovních prvků a kompletních veřejných zařízení s jejich kontrolou/inspekci, a to jak s inspekci po instalaci, tak s hlavními ročními inspekcemi. Provádění těchto inspekci v kapacitě výrobce/dodavatele podmiňují poskytování dalšího - následného servisu (údržba, opravy). Tuto snahu podporují mj. uzavíráním dlouholetých smluv, které de facto eliminují na mnoho let dopředu případný záměr provozovatele nechat si vyhotovit nezávislou inspekci hřiště v souladu s evropskými normami. Praxe již ukázala případy těžkých úrazů, kdy provozovatel nezajistil potřebnou prevenci, neboť ponechal celý proces od výroby po inspekce jednomu subjektu – výrobcí.

Podle § 2924 občanského zákoníku platí tzv. objektivní odpovědnost provozovatele za škodu způsobenou na jím provozovaném veřejném zařízení. Znamená to tedy, že provozovatel za škodu vzniklou na jeho zařízení odpovídá objektivně, dokud se z ní nezprostit, a to pouze v případě, že prokáže, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo. Soudy tedy budou v případě škodných událostí velmi podrobně zkoumat, jak provozovatelé předmětné veřejné zařízení provozovali, zda je podrobili odborným kontrolám (zejména inspekce po instalaci a hlavní roční inspekce) a zda takové kontroly prováděly nezávislé odborně způsobilé osoby, tak jak to vyžadují příslušné evropské normy.

Ad 3) Norma ČSN EN 1176-7 (Evropská norma – Zařízení a povrch dětského hřiště – pokyny pro zřizování, kontrolu, údržbu a provoz) ve svém článku 6. 2. 2 vymezuje hlavní roční kontroly, které má provádět odborně způsobilá osoba ve shodě s pokyny výrobce. Zároveň jednoznačně toto ustanovení normy stanovuje, že pro hlavní roční kontroly musí být inspekce provedena odborně způsobilou osobou, která nebyla přímo zapojena do instalace prvku či celého veřejného zařízení a není odpovědná za opravy a provozní náklady (čímž rozumíme obecně provoz), tedy osobou nezávislou.

Výrobce/dodavatel, který prosazuje praktiku zahrnující celý proces zahrnující výrobu/dodání veřejného zařízení, montáž herních a sportovních, dále i zajištění kontrol/inspekci a následného servisu údržby a oprav, se dostává na hranici pravidel nekalosoutěžního jednání a pravidel volné hospodářské soutěže. Zejména ale vystavuje své zákazníky riziku ohledně případných nezjištěných závad na hřištích. V takovém případě totiž nemá provozovatel, resp. pověřená odpovědná osoba reálnou možnost nezávisle ověřit a zjistit, zda zařízení vyhovuje úrovni bezpečnosti v souladu s evropskými normami, či nikoliv.

Pokud se analogicky poohlédneme do jiných odvětví lidské činnosti, docházíme k závěru, že vždy je kontrola oddělena od výroby či provozování tak, aby byla zajištěna nezávislost a nestrannost, což u výrobce z logiky věci nelze obecně předpokládat. Např. příslušná zákonná ustanovení jednoznačně určují, že technická kontrola motorových vozidel je vždy oddělena od servisu či výroby; anebo investor si vždy najímá pro stavbu technický stavební dozor, který v rámci výstavby kontroluje a připomínkuje dodavatele stavebních prací a hájí zájmy objednatele – investora.

Pokud tedy provozovatelé veřejných zařízení chtějí naplnit svůj obvykle proklamovaný prvotní a hlavní zájem, totiž chránit bezpečnost dětí, měli by se samozřejmě vždy snažit o maximální eliminaci rizik při jejich provozu. Tu může z podstaty věci samotně zajistit, či k tomu alespoň výrazně přispět, inspekce (rozumí se hlavní roční inspekce a inspekce po instalaci) prováděná osobou nezávislou na výrobcí, samozřejmě s potřebnými znalostmi a praxí (tj. odbornou způsobilostí).

Při případné události, která by měla za následek zranění, či smrt dítěte by soudy vždy hodnotily, zda došlo k nedbalostnímu jednání ze strany provozovatele, a tedy do jaké míry splnil svou prevenční povinnost v rámci eliminace rizik a bezpečného provozu.

Je tedy na zvážení každého subjektu, jak se v rámci ochrany uživatelů jím spravovaného a provozovaného veřejného zařízení (dětí), a samozřejmě i ochrany svých zaměstnanců či statutárních orgánů (z hlediska trestněprávní odpovědnosti) k dané problematice postaví.

Ad 4) Výše uvedená analýza se zaměřovala mj. na problém, kdy výrobce/dodavatel si v rámci smlouvy na dodání a instalaci veřejného zařízení vymezuje své výlučné právo na provádění kontrol/inspekci. Aktuální praxe již ale zahrnuje i případy, kdy výrobce veřejných zařízení rozšiřuje nabídku svých služeb o poskytování inspekci veřejných zařízení obecně. Nad rámec výše uvedených problémů tak vyvstává problém další. Máme k dispozici podklady podchycující celou řadu stížností od výrobců, kteří vyjadřují nesouhlas s kontrolami svých výrobků jiným výrobcem. Dochází tak totiž k paradoxním situacím, kdy se snaží někteří výrobci vstupovat na trh jako inspektoři a kontrolovat fakticky své konkurenty. Tímto se dostávají do styku s technickou dokumentací, certifikáty a dalšími interními doklady uchovávanými provozovatelem k danému veřejnému zařízení a jednotlivým herním či sportovním prvkům, ke kterým jim však přístup jako konkurenčnímu výrobcu nepřisluší. Není tedy vhodné, aby výrobky jedné firmy kontrolovala firma konkurenční nebo její dceřiné společnosti, či společnosti s konkurenční firmou jakkoliv propojené personálně (jednatelé, členové představenstva, společníci, akcionáři, členové dozorčích orgánů atd.) nebo s konkurenční firmou tvořící koncern či jakékoliv jiné podnikatelské uskupení. Jedná se o silný střet zájmů a porušování hospodářské soutěže. V tomto smyslu byly i formulovány závěry národních konferencí k bezpečnému provozu veřejných zařízení (2019 a 2021), za účasti zástupců výrobců, inspektorů, státních orgánů (SZÚ), nezávislých odborných subjektů (Národní koordináční centrum prevence úrazů, násilí a podpory bezpečnosti pro děti FN Motol; Kabinet pro standardizaci, o. p. s.) a dalších. S ohledem na výše uvedené bychom si dovolili uvést např. ustanovení § 2972 OZ v platném znění, kde je výslovně uvedeno: „*Kdo se účastní hospodářské soutěže (soutěžitel), nesmí při soutěžní činnosti, ani při sdružování k výkonu soutěžní činnosti, vlastní účast v hospodářské soutěži nekalou soutěží zneužívat, ani účast jiných v hospodářské soutěži omezovat*“. A ustanovení § 2976 odst. 1) zní: „*Kdo se dostane v hospodářském styku do rozporu s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, dopustí se nekalé soutěže. Nekalá soutěž se zakazuje. (2) Nekalou soutěží podle odstavce 1 je zejména porušení obchodního tajemství*“. K naplnění skutkové podstaty porušení zákonné úpravy nekalé soutěže vedou právě výše uvedená „propojování“ výrobců a kontrolorů v jedné osobě.

Poznámka na závěr:

Existuje několik resortních pokynů a metodických informací (SZÚ, MŠMT), dále pravidla správné praxe pro provoz veřejných zařízení registrovaná Hospodářskou komorou ČR a další interpretační a metodické podklady, které poskytují provozovatelům veřejných zařízení vyčerpávající návod k zajištění bezpečného provozu v souladu s evropskými normami. Odrážejí současný stav v rámci daného odvětví a byly připraveny s cílem ochránit prvotně děti před vážnými zraněními, nepřímo pak i odpovědné zaměstnance před případně i trestněprávními postihy. Lze jen doporučit jejich využívání a důsledné dodržování.

Mgr. Kamil Fotr

advokát, ČAK: 4862

AK Bystrá 2430, Praha 9, PSČ: 193 00

tel.: 603 438 554, tel.: 270 006 011, fax: 270 006 012

e-mail: advokat@kamilfotr.cz, ID DS: 8j3i64y